

Θ' αντέξουν το βάρος μας οι Καρυάτιδες;

Τα εγκαίνια του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης επανέφεραν στο προσκήνιο το θέμα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα και του Ερεχθείου που αφαιρέθηκαν βίαια πριν από 200 χρόνια. Η τελετή των εγκαινίων αποτέλεσε όμως και μια ακόμα αφορμή για προβληματισμό γύρω από το θέμα: «ελληνικός πολιτισμός και οικουμενικότητα». Οι συμπαρομαρτούντες -ταλαιπωρημένες ως προς την πολιτισμική σημασία- έννοιες «Ρώμη, Βυζάντιο, Ευρώπη» έρχονται στο μυαλό μας. Η συζήτηση για το «Μουσείο της Ευρώπης» που έγινε 10 χρόνια πριν, επίσης.

Αυτή τη φορά, οι αντιφάσεις της ελληνικής Πολιτείας δεν είναι αμιγώς εσωτερικές. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Ζοζέ Μπαρόζο μίλησε για την άρρηκτη σχέση ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού. Η αναφορά του στη ρωμαϊκή περίοδο δίνει αφορμή για περίσκεψη πάνω στην ψευδεπίγραφη «Βυζαντινή Αυτοκρατορία» και στο πολιτισμικό κενό στο οποίο ορθώθηκε το ελληνικό εθνικό κράτος. Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας αναφέρθηκε εγκωμιαστικά στην Πολιτεία εκείνη που δείχνει σεβασμό στην Ιστορία της. Πόσο αυξημένη σημασία έχει αυτός ο σεβασμός για τους πολίτες ενός κράτους, όταν η Ιστορία του ξεπερνά τα δικά του όρια και αφορά -σήμερα!- την παγκόσμια κοινότητα;

Κι όμως, την ίδια στιγμή, η κυβερνητική πολιτική στην Παιδεία συνεχίζει να βαδίζει στα χνάρια της άποψης που διχάζει την Ευρώπη και υποβαθμίζει τον ελληνικό πολιτισμό. Το Υπουργείο Παιδείας προωθεί δραστηριότητες που στόχο έχουν **να παγιώσουν το αίσθημα του «ανήκειν» στην ευρωπαϊκή οικογένεια και αναζητούν την ανάπτυξη ευρωπαϊκής συνείδησης**. Περιορίζεται όμως στη **δήλωση του Robert Schuman** και στο «**Ευρωπαϊκό Βραβείο Καρλομάγνου για τη νεολαία**». Ο ίδιος ο Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο μίλησε στην Αθήνα για την «Ευρώπη του πολιτισμού», αντιπαραθέτοντάς την με την «Ευρώπη της οικονομίας». Όλοι καταλαβαίνουμε ότι τα λόγια εξυπηρετούν και σκοπιμότητες. Όλοι όμως γνωρίζουμε ότι τα λόγια αυτά δεν είναι μόνον λόγια και επιλογή της κάθε κυβέρνησης είναι να χρησιμοποιήσει την ουσία τους στην οικονομία, στην εξωτερική πολιτική. Δυστυχώς, η ελληνική κυβέρνηση φαίνεται ότι χρησιμοποιεί ως όχημα για το «πολιτισμικώς ανήκειν», την «κοινότητα άνθρακα και χάλυβα». Τα μάρμαρα, που επί δυόμισι χιλιετίες σηματοδοτούν «δημοκρατία, γνώση, λιτότητα, αισθητική», συμβολικά συνένωσε ο Υπουργός Πολιτισμού, όμως το ΥΠΕΠΘ εμμένει σε μια Ευρώπη που πολιτισμικά βασίζεται στην ιστορική σχισματική πολιτική των Φράγκων. Στο σχολικά μαθήματα της Ιστορίας και των Τεχνών επιβεβαιώνεται η ίδια κατάσταση. Κι όλα αυτά γίνονται, ενώ ο Υπουργός Πολιτισμού μιλάει για το «μεγάλο όπλο της τέχνης», η κυβέρνηση δηλώνει υπέρμαχος της στενής σχέσης παιδείας-πολιτισμού, όταν όλοι παραδέχονται ότι η γνώση του παρελθόντος καθορίζει σε πολύ μεγάλο ποσοστό το μέλλον.

Επιφανείς πολιτικοί, μεταξύ των οποίων ο Κων/νος Τσάτσος και ο Κων/νος Καραμανλής, υποστήριξαν με διάφορους τρόπους την πολιτισμική άποψη του «γαλλογερμανικού άξονα». Το «ανήκομεν εις την Δύσιν» ειπώθηκε στην ψυχροπολεμική εποχή, αλλά ακόμα και τότε, περιείχε ένα πολιτικό διλημματικό ψευδοπρόβλημα. Αυτό με τη σειρά του περιείχε τον επίπλαστο εκβιαστικό πολιτισμικό προσδιορισμό. Ας μην ξεχνούμε τέλος, ότι στο σημερινό μας κράτος η ζητούμενη «πολυπολιτισμικότητα» παλινδρομεί μεταξύ εθνικισμού-λαϊκισμού και ψηφοθηρίας-εκπαιδευτικού μοντερνισμού.

Τα γλυπτά του Παρθενώνα και η έκτη Καρυάτιδα θα επιστρέψουν. Εφόσον το διεκδικούμε σθεναρά, εφόσον πείσουμε την παγκόσμια κοινότητα ότι είναι ζήτημα, όχι εθνικής, αλλά οικουμενικής διάστασης. Το πολιτισμικό όμως ζήτημα είναι τεράστιο και θα συνεχίσει να ορίζει βασικές μας πολιτικές. Το βάρος σ' αυτή την πορεία είναι καθημερινό, είναι μεγάλο και είναι δικό μας. Θ' αντέξουν το βάρος μας οι Καρυάτιδες;

23.6.2009

Στέργιος Ζυγούρας
Καθηγητής Δ.Ε.

Σύνδεσμοι

<http://www.youtube.com/watch?v=NELaTaRWeM>

<http://www.youtube.com/watch?v=fdz1wI-Cntg>

<http://www.youtube.com/watch?v=pVr93uW76l4>

<http://www.youtube.com/watch?v=1lu9WfGImr4>

<http://www.youtube.com/watch?v=ek6EqnWwxrg>

<http://www.e-yliko.gr/Lists/ContestsTOP10/Attachments/87/eortasmosImeraEyropis2009.doc>

<http://e-emphasis.sch.gr/articles.php?pId=1&iId=13&sId=246&aId=417>

http://ec.europa.eu/news/around/080229_irl_en.htm

<http://www.unipd.it/stdoc/figel.pdf>

<http://www.politikokafeneio.com/politismos/politismos-2.htm>

http://www.romanity.org/hm/rom.e.04.fragkoi_romaioi_feodalismos_kai_dogma.01.htm

<http://users.thess.sch.gr/szygouras/themata/goByzFeb07/MiddleAges&Byzantium.htm>